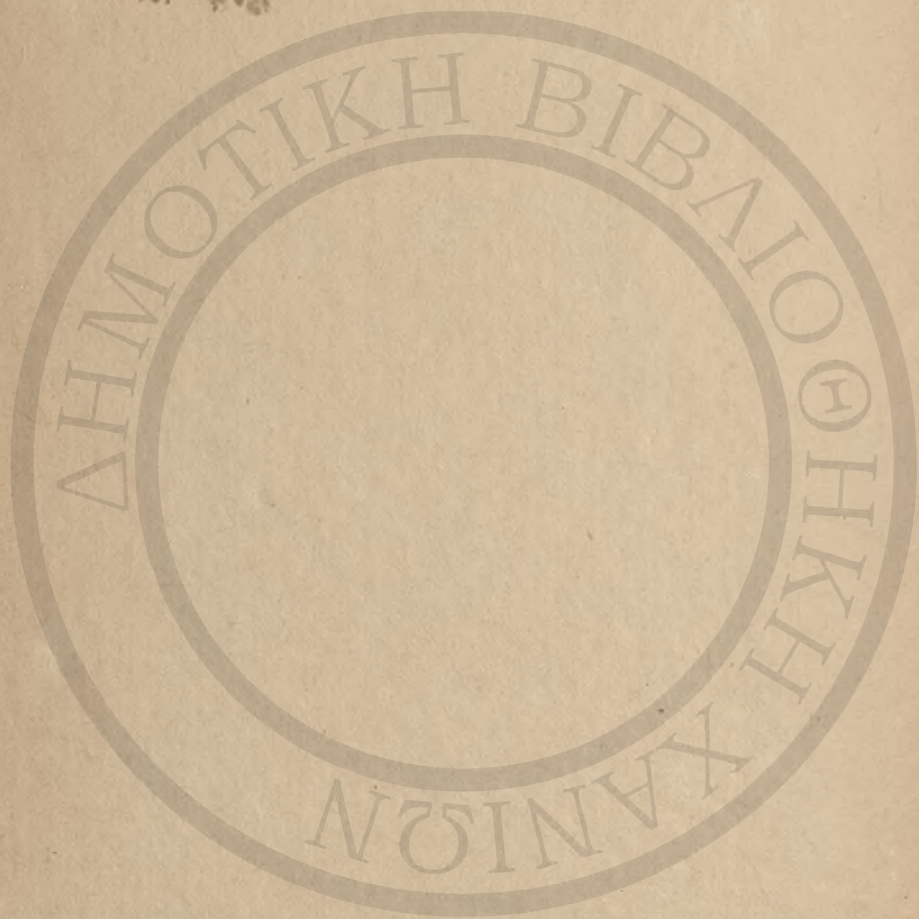

KPH TIKEE
MANTINADEE

3988
KPH

243
12.4.1923

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
— ΧΑΝΙΩΝ —
Αρ. βιβλ. 5113
Χρον. Πρωτ. 15-4-1958
Είδος: Λογοτεχνία Κριτική
Αυθ. 378 81 ΚΡΕ.

ΚΡΗΤΙΚΕΣ ΜΑΝΤΙΝΑΔΕΣ

Αχι να ξαναγύριζαν
της νιότης τρία ζάλα
και να τὸ ξαναβύζεναν
της μάννας μου τὸ γάλα

ΚΥΡΙΑΚΟΣ Ε.
ΧΑΝΙΩΝ

Μαντινάδες τῆς ἀγάπης

Πληγὴ ποῦ δὲν γιατρεύεται, ἂν κλάψω δὲν ἀξίζει
καὶ τὴ θλιμμένη μου καρδιά ὁ χάρος τὴν ὀρίζει

Μαύρη ζωὴ μὲ τριγυρνᾶ, ὅλα τὰ βλέπω μαῦρα
καὶ τὸ κορμὶ μου καίγεται στοῦ ἔρωτα τὴ λαύρα

Ἀγάπησα νὰ βρῶ χαρὰ νὰ σβύσω τὸν καῦμό μου
καὶ δά κανεὶς δὲν ἔνοιωσε τὸ ψυχαμαχητό μου

Τὶ μ' ὠφελοῦν τὰ γιασεμιά ποῦ μοσχοαρωματίζουν
τὴν εὐωδιά τους σ' ἄλλοινε γι' ἀγάπη τὴ χαρίζουν

Μικρὴ μου ἐγὼ σ' ἀγάπησα ἀπ' τῆς ψυχῆς τὸ βάθος
δίχως νὰ νοιώθω τὸ φριχτό καὶ τρομερό μου λάθος

Θυμᾶμαι τὸ φιλάκι σου τὸ μοσχομυρωδάτο
καὶ τὸ γλυκό σου ἀγκάλιασμα, σὰν τὸ μπαμπάκι ἀφράτο

Σὲ ἀγαποῦσα κι' ἤλπιζα, μιὰ μέρα νὰ σὲ πάρω
μὰ τώρα βλέπω σκοτεινὸ τῆς ζήσης μου τὸ φάρο

Ἐγὼ μικρό μου σ' ἀγαπῶ ἂν θέλῃς πίστεψέ με
ἐγὼ κακιά δὲν σοῦ κρατῶ καὶ δὲν σὲ καταριέμαι

Ἄν περπατῶ παραπατῶ δὲν εἶν' ἀπὸ δικό μου
κι' οὔτε κανεὶς δὲν βρίσκεται νὰ γιάνη τὸν καῦμό μου

Οἱ πέτρες ποῦ θὰ κτίσουνε τὸ τάφο τὸ δικό μου
τίς θέλω νᾶνε δυνατές ν' ἀντέχουν στὸν καῦμό μου

Θέλω στὸν τάφο νὰ στηθῆ μεγάλο κυπαρίσι
κι' ἡ πονεμένη μου ψυχὴ ἐκεῖνο ν' ἀγαπήσῃ

ἂν μ' ἀρνηθῆς σοῦ εὐχομαὶ νὰ ζήσης χίλιους χρόνους
μὰ νὰ περάσης τὴ ζωὴ μὲ βάσανα καὶ πόνους

Μαύρη ζωὴ μὲ τριγυρνᾶ μαύρη σκοτεινιασμένη
δὲν τῶξερα μικρούλα μου πὼς θᾶνε ἄλλοῦ κλεμένη

Ὅμως ἐγὼ θὰ σ' ἀγαπῶ μέχρι τὸ θάνατό μου
καὶ μάτια δὲν θὰ κλάψουνε στὸ ψυχομαχητό μου

Ἄνσιζις καὶ φθινόπωρο, χειμῶνας καλοκαίρι
πάντα μοῦ σφάζουν τὴν καρδιά μὲ δίκικο μαχαίρι

Ὅποιος ἀγάπη ἔκανε καὶ μπλέχτηκε μὲ κείνη
ἀλὰ θὰ τὸ κατάλαβε πόσες λαχτάρεις δίνει

Μαντινάδες τοῦ πόνου

Ὁ πόνος μ' εἶν' ἀγιάτρευτος κι' εἶναι στὸ πόδι ἄπάνω
μιὰν ὥρα κειὰ πού περπατῶ θὰ πέσω νὰ πεθάνω

Τὰ πάθη μου γενήκανε ἄνθη καὶ τὰ μαζώνω
κι' ἔχω κλειδί το' ὑπομονῆς καὶ τώρα τὰ κλειδώνω

Τὰ πάθη μου δὲν τ'ἀπαθες κι' ἂν ἤθελες τὰ πάθης
θὰ μοῦλεγες γιὰ μιὰ στιγμή πῶς δὲν ἐκουζουλάθης :

Θέλω τὸν τάφο μου βαθύ σαράντα σκαλοπάτια
νὰ μῶ στὰ μαύρα χῶματα γιὰ τὰ δικά σου μάτια

Νᾶτανε τρόπος νὰ γενῆ ὁ τάφος μου κοντά σου
νὰ μὲ θωροῦν τὰ μάτια σου καὶ νὰ πον' ἡ καρδιά σου

Θέλω στὸ τάφο μου σταυρὸ μαῦρο σὰν τὴν καρδιά μου
γιατ' εἶναι μαύρα πιὸ πολὺ τὰ τόσα βάσανά μου

Ὅλου τοῦ κόσμου τὰ νερὰ μιὰ βρύση νὰ γενοῦνε
τὸν πόνο ποῦχω στὴν καρδιά νὰ σβύσουν δὲν μποροῦνε

Ἐκάηκα ὡς καίγεται ἡ γῆς τὸ καλοκαίρι
γιατὶ δὲν μοῦδωσ' ὁ Θεὸς στὴ ζήση μου ἓνα ταῖρι

Πονόμετρο δὲν βρίσκεται γιὰ νὰ μετρᾷ τὸν πόνο
κι' ἂν δέρνωμαι μὲς στὴ ζωὴ ἐγὼ τὸ ξέρω μόνο

Μαράθηκ' ἡ καρδούλα μου, βρίσκεται χλωμιασμένη
ἔχει τὸ φίδι μέσα της κι' ὄλο πονεῖ ἢ καημένη

Στὴν πόρτα σου θὰ κρεμαστῶ μικρὴ μου σὰν τὸ ψάρι
ν' ἀκούσω ἀπ' τὰ χειλάκια σου κρίμα στὸ παλληκάρι

Πάρε μαχαίρι σφάξε με μὰ βλέπε τὴν καρδιά μου
γιατὶ κεῖ μέσα θὰ βρεθῆς μὴν πληγωθῆς κυρά μου

Στὸ πονεμένο στήθος μου γιατρὸς δὲν βάνει χέρι
καὶ γιατρικά δὲν ὠφελοῦν ἂν δὲ σὲ κάνω ταῖρι

Σκίσου καρδιά μου κι' ἄνοιξε πουλάκια νὰ πετοῦνε
νὰ πᾶνε στὴν ἀγάπη μου νὰ τήνε χαιρετοῦνε

Ἔρωτα πού μὲ πλήγωσες δόσμου καὶ τὸ βοτάνι
καὶ τὸ κορμί μου ἀρρώστησε κοντεύει νὰ πεθάνη

Μαντινάδες για τη πεθερά

Ἡ πεθερά τὸ σπίτι σου ανάστατο τὸ κάνει
καί πέρα ἀπὸ τὸ γάμο σου τὸ θρυλικὸ στεφάνι

Ὅταν θὰ δῆς τὴν πεθερά καὶ σοῦ χαμογελάσει
ἓνα μαγκάλι κάρβουνα στὴ ράχη σου ἔχει ἀδειάσει

Γαμπρούλη μου γαμπρούλη μου σοῦ λέει τὶς πρώτες μέρες
γιὰ νὰ σὲ βροῦν ἀργότερα πεθερομπουμπουνιέρες

Ἡ πεθερά σας στὴν ἀρχή, πάντα σὰς καλοπιάνει
μέχρι πού ν᾿ῤῥθη τὸ γνωστὸ ἀκάνθινο στεφάνι

Κι' ὅταν περάση ὁ καιρὸς τὴ γκρίνια της ἀρχίζει
καὶ γιὰ τὸ γαμπρουλάκι της νὰ γλωσσοκοπανίζει

Κατάστρεψε τὴν κόρη μου στό διάολο νὰ πάη
κι ὁ καλοκάγαθος γαμπρὸς φυσᾶ καὶ ξεφυσάει

Κακὸ καὶ κακοτόπαθα σκληρίζει κάθε μέρα
καὶ στέλνει τοῦ γαμπρούλη της τὴ μπρώτη μπομπονιέρα

Πρῶτα τὸ πιάτο κι' ὕστερα βγάζει τὸ τσόκαρό της
κι' ἡ νύφη κάνει ἄθελα τὸν ὕπουλο σταυρὸ της

Ἀνάθεμά σας πεθερές μὰ ποιὸς σὰς λογαριάζει
ὁ σκύλος σκύλος πάντοτες θὰ εἶναι κι' ἄς φωνάζει

Ἡ πεθερά στὸν ὕπνο της πάντοτες ρουχαλίζει
γιατὶ θυμᾶται τὸ γαμπρὸ πού τὸν καταβροχθίζει

Βάλτε το μέσα στό μυαλό οἱ πεθεράδες ὄλες
θὲ νὰ σὰς φέρουν οἱ γαμπροὶ χίλια καντάρια φύλες

Ὅλες σας νὰ ψοφήσετε νὰ πᾶτε στὰ κομμάτια
γιατὶ δὲν ὑποφέρεστε μ' αὐτὰ σας τὰ ἰνάτια

Συμμορφωθῆτε πεθερές κι' ὄλες λογικευθῆτε
γιατὶ ἀπὸ τὴ γλώσσα σας θὰ σκοινοκρεμασθῆτε

Υπάρχουν ὁμως πεθερές πού γίνονται ἀρνάκια
ὅταν τοὺς δώσης τὰ γνωστά, γλυκὰ σοκολατάκια

Ὅποιος θὰ κἀνη πεθερά μὴ βρέξει καὶ μὴ στάξει
τὰ δόντια πρέπει κατ' ἀρχὴν καλὰ νὰ τὰ κυττάξει

Ἡ πεθερά εἶναι πεθερά τί θέλει τὸ στουπέτσι
γιατὶ ὁ σκύλος ἔμαθε νὰ τρώη τὸ παληοπέτσι

Μαντινάδες στρατιωτικές

Μάνα στρατιώτης ντύθηκα και φεύγω για τὰ ξένα
μαζὺ μὲ τὰλλα τὰ παιδιά και πᾶμε ἀγαπημένα

“Οπλο μπαλάσκα και χακί κι’ ἀσκήσεις κάθε μέρα
ἔχω μὲ τ’ ἄλλα τὰ παιδιά στὴ ξενιτειὰ δὼ πέρα

Μὴν τὸ ξεχνᾶς μητέρα μου τὸν ὄρκο ποῦχω κάνει
ὁ γυιὸ σου γιατὴ τὴ λευτεριά μπορεί και νὰ πεθάνη

Μάνα περηφανεύομαι, γιατί εἶμαι φανταράκος
και για τοὺς βάρβαρους ἔχθρους γίνηκα τώρα δράκος

“Οταν τὸ προσκλητήριο σημάνει στὴ στρατῶνα
βλέπω τὸ διμοιρίτη μου ποὺ σκούζει σὰν τὸν Γκιῶνα

‘Η σκούπα και ὁ ντενεκὲς τὸ πρῶτο βῆμα κάνει
εἰς τάξιν μάχης μπαίνουνε τῆς φοβερῆς λεκάνης

Σκέπτομαι τὸ κορίτσι μου ποὺ τῶχω ἀφίσει μόνο
και στὴ στρατῶνα ὁ φουκαρᾶς λιγάκι μαραζῶνα

‘Ὡς τόσο κάνω ὑπομονὴ τὴν ἔξοδο νὰ πάρω
και τότες τὸ τουφέκι μου θὲ νὰ τὸ λαμπικάρω

✓ Ἀσκήσεις και γυμνάσια στὰ νεδρα μου κτυπᾶνε
κι’ ὄμως γιατὴ τὴν πατρίδα μας ὄλοι μας ξευχτᾶμε

Εἶναι πολλὰ τὰ βάσανα ὅταν ντυθῆς στρατιώτης
κι’ ὄμως ποτές δὲν φθείρεται τὸ ἄνθος τῆς νεότης

Καλὸ φαί γλυκίσματα και ἄσπρη κουραμᾶνα
και πολεμοῦμε ὄλοι μας γιατὴ τὴν Ἑλλάδα μάνα

Ψυχαγωγία διαρκὴ ἔχομε κάθε τόσο
κι’ ἀπ’ τὴ φασίνα δὲν μπορῶ λίγο γιατὴ νὰ γλυτώσω

Γυρνᾶμε ἀπ’ τὰ γυμνάσια μπαρουτοκαπνισμένοι
και τραγουδοῦμε ὄλοι μαζί «Ἡ Ἑλλάδα δὲν πεθαίνει»

Εἶναι και στραβογιάννηδες ὅπου μᾶς διασκεδάζουν
κι’ ὄμως κι’ αὐτοὶ μὲ τὸ καιρὸ στρώνουνε πιά και σιάζουν

“Ἐχομε και τὸ λοχαγὸ ποὺ πάντα ἀγριοφωνάζει
και στὰ σκληρὰ γυμνάσια τὴν πίστη μᾶς ἀλλάζει

Κι’ ὅταν τὸν καλοπιᾶσωμε τὰ πράγματα ἀλλάζουν
τὴ φιλικὴ του καρπαζιά πολὺ τὴν δοκιμάζουν

Μαντινάδες για τὰ μάτια

Ἀγάπη δίχως βάσανα κανείς δὲν ἔχει κάνει
κι' ὅ,τι στὸ κόσμο κι' ἂν γενῆ τὸ κάνει τὸ φουστάνι

Καὶ δὰ θὰ βάλω τὴν ἀρχή ἀπ' τὰ γλυκὰ τῆς μάτια
ποὺ κάνουν τὴν καρδούλα μου ἐξῆντα δυὸ κομμάτια

Τὰ μάθια σουε σὰν ἐλῆς ὅποινε στὸ κλωνάρι
τὰ φρύδια σου στεφανωτὰ σὰν δυὸ μερῶ φεγγάρι

Τὰ μάθια σου ὅποιος θὰ τὰ δῆ καὶ νὰ τὰ δῆ καὶ μένα
μὰ τὸ Θεό μου λέει το μιά μάνα μᾶς ἐγέννα

Δὲν εἶδα μάθια νὰ ρεχτῶ φρύδια καμαρωμένα
ὡς εἶναι τοῦ προσώπου σου ὁμορφοκαμωμένα

Τὰ μάθια μου τὰ μάθια σου ὅταν συναντηθοῦνε
γλυκὲς στιγμὲς χαρίζουνε μὰ γλήγορα περνοῦνε

Γι' ἀγάπα με γι' ἀρνήσου με γιὰ πὲς τῶν ἀμαθιῶ σου
νὰ μὴ μὲ σαῖτεύγουνε ὅταν περνῶ ἀπ' ἐμπρός σου

Ὅποιος τὰ δῆ τὰ μάθια σου καὶ δὲν ἀναστενάξει
νὰ πὲς' ἀπὸ τὸν οὐρανὸ φωθιὰ νὰ τότε κάψη

Τὰ μάθια σου 'ταν ἀφορμὴ κι' ἐμπῆκα στὸ γιαγκίνι
καὶ καίγομαι ὡς καίγεται ἡ πέτρα στὸ καμίνι

Μάθια 'χουν ὅλ' οἱ ἄνθρωποι μὰ σύ 'χεις δυὸ μαγνήτες
καὶ μ' ἔκανες καὶ περπατῶ σὰν κουζουλὸς τσι νύχτες

Τὰ μάθια σου μοῦ παίζουνε σαῖτες ἀσημένιες
καὶ στὴν καρδιά μου μπαίνουνε καὶ βγαίνουνε ματωμένες

Τὰ μάθια σου ὁλόμαυρα γλυκὰ 'ναι σὰν τὸ μέλι
τὸν ἄνθρωπο σκλαβώνουνε ἂν εἶναι καὶ κοπέλι

'Αστέρια 'ναι τὰ μάθια σου σπαθιά τὰ δυὸ σου φρύδια
καὶ μὲ αὐτὰ μὲ πλήγωσες πρώτη φορά ποὺ σ' εἶδα

Χίλιες φορὲς ἀνάθεμα στὰ μάθια σου νὰ πέση
γιατί μ' ἀνοίξαν στὴ καρδιά λαβωματιὰ στὴ μέση

Αὐτὰ τὰ μάθια τὰ γλυκὰ ποιὸς στᾶδωσε πουλί μου
καὶ μοῦ σηκώσανε τὸ νοῦ ἀποῦ τὴν κεφαλὴ μου ;

Θέλω τὰ μαῦρα μάθια σου γιὰ μὲ νᾶναι λιμάνι
μέσα σ' αὐτὰ νὰ βρίσκωμαι κι' ὁ κόσμος νὰ μὲ χάνη

Μαντινάδες του πολεμιστή πρὸς τὴν ἀγαπημένη του

Ἀγαποχαϊδεμένη μου τὸν νοιώθω τὸν καυμό σου
κάνεις συχνά στὴν Παναγιά γιὰ μένα τὸ σταυρό σου

Ποτές δὲν τὸ φαντάστηκες πὼς θὰ με δὴς φαντάρο
καὶ βιάστηκες πολλές φορές γυναῖκα νὰ σὲ πάρω

Τώρα λοιπὸν παντρεύτηγα τὴ ὁμορφὴ στρατώνα
καὶ φόρεσα τὰ στέφανα ποῦχουν χρυσὴ κορώνα

Τὸ ξέρω πὼς τὰ λόγια μου θὰ σὲ στενοχωρήσουν
μὰ στὴ σκλαβιά οἱ Ἕλληνες δὲν ἤμποροῦν νὰ ζήσουν

Ὅταν θὰ πέρνης γράμμα μου, μὴν τὸ πολυεξετάζης
κι' οὔτε νὰ κλαῖς καὶ νὰ πονᾶς τίποτα πιά δὲν βγάζεις

Ἔβαλα τώρα τὸ χακὶ νὰ τὰ ξεχάσης ὄλα
ὁ λόχος μου νᾶνε κοιλὰ, νὰ βράζη ἢ κατσαρόλα

Χώρισαν τὰ τσανάκια μας πάρε το πιά χαμπάρι
ἔχω γιὰ σύντροφο πιστὸ τώρα τὸ μαξιλάρι

Ἄν θέλεις κάνε ὑπομονὴ τὰ χρόνια νὰ περάσουν
τὰ ρούχα τὰ στρατιωτικὰ σ' ἄλλο κορμοὶ θὰ φθάσουν

Πολίτης πάλι θὰ γινῶ καὶ θάρθω στὸ πλευρό σου
καὶ τότες πιά κορίτσι μου θὰ βρῆς τὸ διάολό σου

Τὶς βέρες τὶς παρήγγειλα μικροῦλα μου μὲ δόσεις
καὶ τὸ παπᾶ σὲ σένανε ἀφίνω νὰ πληρώσης

Ὅταν θὰ δὴς τὰ μούτρα μου δὲν θὰ τ' ἀναγνωρίσης
κι' ὑπάρχει φόβος νὰ μὴν θές οὔτε νὰ με φιλήσης

Ἄν εἶσαι ὁμως μπιστικιὰ καὶ θέλεις τὸ καλὸ μου
περίμενε καρτερικὰ ξανά τὸν ἐρχομό μου

Κι' ἂν μοῦ τὰ κόψαν τὰ μαλλιά θὰ ξαναμεγαλώσουν
θὰ πέσουν ὄλα ἀπάνω σου καὶ θὰ σὲ πελαγώσουν

Κάνε κουράγιο ὑπομονὴ κι' ὄλα καλὰ θὰ πᾶνε
κι' ὄσοι ἀγαποῦνε στὸ στρατὸ ποτές τους δὲν ξεχνᾶνε

Ἐγὼ πουλί μου σ' ἀγαπῶ κι' ὅταν γυρίσω πάλι
ἢ μάννα σου στὸ σπίτι σου γαμπρό της θὰ με βάλῃ

Ὡρα καλὴ μικροῦλα μου ἤσυχη νὰ κοιμᾶσαι
ὅταν θές καὶ ποῦ καὶ μιὰ φορὰ ἐμένα νὰ θυμᾶσαι

Ὁ πόνος τῆς μάννας

Ποιά εἶναι κεινὴ ἡ δύστυχη πού κάθε τόσο κλαίει
καὶ μὲ πικρὸ παράπονο τὰ μοιρολόγια λέει

Ἄπ' τὰ θολὰ τὰ μάτια της θερμὸ τὸ δάκρυ στάζει
καὶ κάπου κάπου θλιβερά στὸν οὐρανὸ κυτάζει

Τῆς ἔρχονται ἀναφυλητὰ γογγύζει ἀπεγνωσμένα
καὶ λέει τὰ μοιρολόγια της μὲ λόγια πονεμένα

Παιδί μου ἔλα ξύπνησε γιατί βαροκοιμᾶσαι
σὲ προσκαλεῖ ἡ μανούλα σου ξύπνα καὶ μὴ φοβᾶσαι

Δὲν ἀπαντᾷς, βουβάθηκες, ἄδικα λόγια λέω
γι' αὐτὸ πάνω στὸ μνήμα σου παραμιλῶ καὶ κλαίω

Ξύπνα ν' ἀκούσης μουσικὲς κι' ὀλόγλυκα τραγούδια
καὶ νὰ μυρίσης ἄρωμα πού στέλνουν τὰ λουλούδια

Λουλούδια πού στὸν τάφο σου ἀνθίζουν μυρωμένα
καὶ τᾶχουν τὰ ματάκια μου μὲ δάκρυα ποτισμένα

Δὲν εἶμαι γὼ ἡ μανούλα σου; δὲν ἦμουν τ' ὄνειρό σου
ἐξέχασες πὼς σοῦδινά πάντα γιὰ φυλακτὸ σου

Τὰ φλογερά μου τὰ φιλιὰ καὶ τὰ γλυκά μου χάδια
καὶ σὲ γλυκονανούριζα στὰ παιδικὰ σου βράδια;

Πόσες φορές στὴν κούνια σου σοῦλεγα νάνι νάνι
καὶ σοῦπλεκα καρτερικὰ τοῦ γάμου τὸ στεφάνι;

Παιδί μου πιά κουράστηκα νὰ κλαίω νύχτα μέρα
καὶ σὺ πού εἶσαι ἐκεῖ ψηλὰ οὐράνιε πατέρα

Ὅλοθερμη παράκληση ἔχω στὴν προσευχή μου
τὸ χῶμα του ἀνάλαφρο νὰ κάνης στὸ παιδί μου

Παιδί μου ἐγὼ στὸ μνήμα σου θᾶρχωμαι κάθε μέρα
καὶ τὰ λουλούδια σου ποτὲ δὲν θὰ τὰ βρίσκη ξέρα

Θὰ τὸ ποτίζω στοργικὰ τὸ χῶμα πού κοιμᾶσαι
νᾶχης τὴ μάνα συντροφιά κι' ἄς μὴ τήνε θυμᾶσαι

Ἡ μάνα πάντα σέρνεται μέσ' τὴ ζωὴ κουρέλι
κι' ἂν ἔχη βάσανα πολλὰ μήπως κανεῖς τὸ θέλει

Ἔρχονται χρόνια καὶ καιροὶ μπόρες καὶ καταιγίδες
πού φέρνουν τὰ γράμματα καὶ τίς πολλὲς ρυτίδες

ΤΕΛΟΣ

